

VIII Міжнародна Пасхальна Асамблея-2016, її вплив на духовність сучасного українського суспільства

Наголошено на важливості заходів Міжнародних Пасхальних хорових асамблей у формуванні духовності суспільства, зокрема в нинішній складний час соціально-політичної нестабільності, загострення міжнародних і конфесійних суперечностей. Українська культура і мистецтво виявляють сьогодні високу конкурентоздатність на європейському і світовому ринках культурних цінностей, провідні художні колективи й окремі виконавці перемагають у міжнародних мистецьких конкурсах, що свідчить про великий творчий потенціал українського народу. Протягом останніх двох десятиліть в Україні значно зросла кількість художніх колективів, помітно зміцніли міжнародні зв'язки українських митців, зокрема відкрито інформаційно-культурні центри України за кордоном – у Москві, Парижі, Нью-Йорку. Восьма Міжнародна Пасхальна асамблея відрізнялась від попередніх унікальністю більшості мистецьких заходів. Це зумовлено й атмосферою її проведення – у квітні цього року світ відзначав 30 років від дня Чорнобильської катастрофи. Хорова культура відіграє важливу роль у цих процесах. У програмах усіх Пасхальних асамблей переважають хорові жанри. Новим заходом у програмі Пасхальної асамблеї-2016 стало проведення майстер-класів відомих в Україні і за її межами богослужбових церковних ансамблів, які відтворюють специфіку давнього співу в храмах, а свою просвітницьку діяльність спрямовують на відродження традицій сакрального співу – давньоруського, візантійського, грузинського. За традицією, відбулися концерти, присвячені урочистим датам і пам'яті видатних діячів, концерти молодих виконавців, зокрема благодійні мистецькі заходи.

Ключові слова: хорова асамблея, культурні цінності, художні колективи.

Духовність є найвищим проявом самосвідомості народу, його зрілості вирішувати найскладніші питання буття. Мистецтво, зокрема музика, завжди сприяли її формуванню, виражаючи сутність процесів, які відбуваються в культурі як вияв загальних соціально-політичних, суспільних тенденцій і проблем.

Глобалізаційні вияви мають системний характер і охоплюють не лише економіку, а й інші сфери життєдіяльності суспільства. «Це дозволило, – зазначає Олена Берегова, – визначити глобалізацію як процес всесвітньої економічної, політичної, культурної інтеграції та уніфікації, що відбувається на основі інформаційної відкритості світу, планетарної технологічної та наукової революції, нових видів комунікації та зв'язку, ідей інтернаціональної освіти тощо. Разом з тим, поряд із значними вигодами, що їх несе глобалізація, людство все частіше стикається з негативними наслідками своєї діяльності, що досягли планетарного масштабу, зокрема, такими, як світова фінансова криза, міжнаціональні та міжрелігійні конфлікти, глобальне потепління, загроза глобальної техногенної катастрофи тощо»¹.

¹ Берегова О. М. Музична культура України в умовах глобалізаційних викликів // Культурологічна думка: щорічник наук. пр. / Ін-ут культурології НАН України. Україна. Київ, 2010. № 2. С. 101.

Українська культура і мистецтво сьогодні виявляють високу конкурентоздатність на європейському і світовому ринках культурних цінностей, провідні художні колективи та окремі виконавці перемагають у найпрестижніших міжнародних музично-театральних, циркових конкурсах і змаганнях, що свідчить про великий творчий потенціал українського народу.

Тріумфальні виступи на провідних оперних сценах театрів «Ла Скала», «Ковенгарден», «Метрополітен опера» солістів Національної опери України Людмили Монастирської, Михайла Дідика, Дмитра Попова, Вікторії Лук'янець, Володимира Гришка, перемоги у піаністичних конкурсах випускників фортепіанного факультету НМАУ ім. П. Чайковського – Антонія Барішевського (імені А. Рубінштейна, Ізраїль) та Романа Лопатинського (Хамамацу, Японія), Сергія Голубничого на Міжнародному конкурсі диригентів імені Стефана Турчака, Валентина Дитюка на Міжнародному конкурсі вокалістів імені М. І. Глінки утверджують творчий потенціал українських виконавців.

Протягом останніх двох десятиліть в Україні значно зросла кількість художніх колективів, зокрема створено кілька муніципальних хорів: «Київ», «Хрещатик», «Благовість» у Києві, камерні хори імені Дмитра Бортнянського у Чернігові, імені В'ячеслава Палкіна у Харкові, «Орея» в Житомирі, камерний хор у Миколаєві, а також симфонічні оркестри в Чернівцях, Чернігові, Харкові. Упевнено заявили про себе Київська дитяча академія мистецтв, Київська школа мистецтв імені Стефана Турчака та інші мистецькі художні заклади. Як справедливо зауважує Сергій Волков, мистецькі навчальні заклади в Україні виконують роль «координаційних центрів зі збереження духовних цінностей українського народу і його традицій з одночасною модернізацією освіти, духовного виховання молоді, формування в неї високих естетичних та етичних запитів»¹. Музичне мистецтво, хорова культура, театри, музеї, бібліотеки, кінематограф, образотворче й декоративно-ужиткове мистецтво, навчальні заклади культури і мистецтва значно розширили свій вплив на формування духовності нашого народу.

Помітно зросли міжнародні зв'язки українських митців, відкрито інформаційно-культурні центри України за кордоном – у Москві, Парижі, Нью-Йорку.

У нинішній складний час соціально-політичної нестабільності загострення міжнародних і конфесійних протистоянь важливо об'єднати зусилля всіх зацікавлених сторін, використати підтримку культурних організацій усіх видів і форм власності з метою залучення недержавних інвестицій, запровадження пільгового оподаткування, солідних грантів і меценатських вкладів в культуру, а отже, у духовність нашого суспільства. Серйозно сприяти цьому може гастрольна справа. Щороку Україна втрачає мільярди гривень через безконтрольність над цією сферою творчої діяльності. Сотні іноземних гастролерів, моно-театрів і груп (найчастіше російських) виступають у регіонах нашої країни, нав'язуючи слухачам не завжди високо художні культурно-мистецькі програми. Більшість таких гастролерів не мають відповідних сертифікатів, дозволу, а значні кошти, зібрані за концерти, осідають на рахунках новоявлених ділків від культури.

Досі не прийнято закону про гастрольну діяльність, який регулював би складні проблеми в цій сфері. Свого часу проект такого закону, розроблений Міністерством культури, було відхилено Верховною Радою і цим створено умови для всездозволеності «гастролуючих піратів» в українському культурно-інформаційному просторі.

Восьма Міжнародна Пасхальна асамблея-2016 року відрізнялась від попередніх унікальністю більшості мистецьких заходів. Це зумовлено й атмосферою її проведення – у квітні цього року світ відзначав 30 років від дня Чорнобильської катастрофи. За-

¹ Волков С. Особливості адаптацій регулятивних методів культури та освіти в Україні // Культурологічна думка: щорічник наук. пр. / Ін-т культурології НАН України. Київ: 2010. № 2. С. 118.

кликом до смирення прозвучала 26 квітня в Національному залі органної і камерної музики «Чорнобильська літургія» у виконанні ансамблю класичної музики імені Бориса Лятошинського під орудою Богдана Пліша. Твір написав відомий релігійний діяч і композитор архієпископ Тульчинський і Брацлавський Іонафан (Єлецьких), його глибинний зв'язок зі слов'янськими традиціями сприяє консолідації всіх віруючих у єдиній православній вірі. Завдяки виконанню таких творів Міжнародна Пасхальна асамблея, як унікальна мистецька акція, давно привернула увагу суспільства, адже вона відіграє важливу роль у формуванні духовності сучасного суспільства.

2 травня 2016 року, на другий день Світлого Пасхального Воскресіння, уже вкотре на дзвіниці Національного заповідника «Софія Київська» урочистими фанфарами розпочалась VIII Міжнародна Пасхальна асамблея-2016 «Духовність єднає Україну». Відомий заспів знаменитого хорового концерту Д. Бортнянського «Господи, Господи, силою твоєю» у виконанні ансамблю трубачів НМАУ ім. П. Чайковського (під орудою професора Валерія Посвалюка) звучав заклик до всіх мирян, православних об'єднати зусилля у боротьбі за мир. Цього ж дня, о 15 годині, у головному храмі «Софії Київської» розпочалось урочисте відкриття Асамблеї. Зі словом-вітанням до учасників і гостей звернувся автор ідеї цього проекту і голова оргкомітету, ректор НМАУ ім. П. І. Чайковського, секретар Національної всеукраїнської музичної спілки народний артист України, доктор мистецтвознавства, професор Володимир Рожок.

Під час відкриття виступили два молодіжні колективи – камерний хор Київського інституту музики (КІМ) імені Р. М. Глієра (художній керівник – Зоя Томсон) та камерний дівочий хор Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату (КССМШ) імені М. В. Лисенка (художній керівник – Юлія Пучко-Колесник). Перший колектив – лауреат міжнародних і всеукраїнських конкурсів та фестивалів, створений у вересні 2000 року. За 15 років цей навчальний колектив виступав у найкращих концертних залах Києва, Дніпропетровська, Полтави, Одеси, Івано-Франківська, Кам'янець-Подільського, Глухова тощо. Завдяки цим виступам і перемогам на численних мистецьких конкурсах він набув популярності і за межами нашої країни. Уже під час першої поїздки у Сербію хор здобув Гран-Прі. Почесні нагороди стали гідним визнанням його високого професіоналізму й майстерності.

Протягом багатьох років цей колектив пишається співпрацею з видатним українським композитором Віктором Степурком, лауреатом премії імені Т. Г. Шевченка. Його новий твір «Похвала святим преподобним Антонію та Феодосію Печерським» – це десятичастинний цикл на тексти акафістів та антифонів XVII століття. У творі охоплено розспіви Києво-Печерської лаври.

Камерний хор виконав програму «Пасхальне привітання»: тропарі Пасхи (церковнослов'янська, грецька, арабська мови); «Похвала святим преподобним Антонію та Феодосію Печерським» В. Степурка. Солісти: Ігор Коломієць, Данило Ільків.

У камерному дівочому хорі КССМШ ім. М. В. Лисенка співають дівчата віком 9–17 років, які набудуть у майбутньому фах хорового диригента. У програмі колективу – вітчизняна і зарубіжна духовна музика, класична і сучасна, обробки народних пісень. Цей хор плідно співпрацює з іншими хоровими колективами, зокрема з капелюю «Дзвіночок», бере участь у різних заходах і творчих зустрічах. До 75-річчя КССМШ ім. М. Лисенка камерний дівочий хор випустив свій перший аудіо компакт-диск.

У репертуарі колективу – переважно твори *a cappella*. У програмі концертного виступу камерного дівочого хору: перша частина хорового концерту «Господи, Господи, силою Твоєю» Д. Бортнянського; «Все упованіє Твоє» П. Козицького; «Благослови, душе моя, Господа» Л. Дичко; «Великдень» Ю. Іщенко; «Боже мій, нащо мене ти покинув» Г. Гаврилець, «Свят Господь Саваоф» І. Алексійчук; «Молитва за Україну» М. Лисенка.

Увечері 2 травня в Успенському соборі Києво-Печерської лаври тривали урочистості відкриття VIII Міжнародної Пасхальної асамблеї. Прозвучав Пасхальний концерт молодого композитора Лідії Васиної для трьох хорів, солістів та ударних інструментів «Христос – наша Пасха» у виконанні Архієрейський хор «Fresco Sonores» Спасо-Преображенського собору м. Києва (художній керівник – Олександр Тарасенко), Великого дитячого хору Києво-Печерської лаври «Litanna» (художній керівник – Тетяна Войцеховська), Муніципальної академічної чоловічої хорової капели імені Льва Ревуцького (художній керівник – Андрій Карпинець). Солісти: Оксана Тарасенко (сопрано), Соломія Павленко (сопрано), Катерина Капішон (альт), Олександра Корнійчук (альт), Сергій Біда (тенор), Євген Ульянов (перкусія), Олег Пахомов (перкусія). Читці: о. протодиякон Іван Гичун, о. протодиякон Ростислав Воробій.

Під час концерту звучали і церковні піснеспіви Страсної і Світлої седмиць про муки, страждання і воскресінні Господа. У музиці відтворено інтонації православних традицій, церковні наспіви народнопісенних джерел, під впливом яких завжди формувалась ментальність українства як нації.

Жанрова різноманітність виконуваних творів, їх широкий міжнародний контекст стали вже традиційними для програм міжнародних Пасхальних асамблей. Особливе місце в них належить хоровій культурі, адже саме вона є важливим чинником формування національної ідентичності сучасного українського суспільства. Як переконує історія, кожен народ формує і збагачує свою духовність, долаючи великі труднощі, пов'язані з утвердженням мови, з осмисленням історичних шляхів еволюції нації, створенням святинь і історичних цінностей, звичаїв, обрядів, традицій тощо.

Хорова культура з її живим словом сьогодні відіграє важливу роль у цих процесах. Тому у програмах усіх Пасхальних асамблей переважають хорові жанри. У цьому переконує і великодній концерт архієрейських хорів, який відбувся 3 травня 2016 року в Успенському соборі Києво-Печерської лаври. Два найкращі в Україні архієрейські хори – «Воскресіння» з Рівного та «Глас» зі Львова продемонстрували високий професійний рівень, уміння донести до мирян світлий образ Господа у молитві. Програми концертів кожного із цих хорів дещо відрізнялись, звучали й сакральні твори сучасних українських композиторів, та головне – виконавці зберегли молитовність як найвищий стан душі віруючої людини.

Архієрейський хор «Воскресіння» Свято-Воскресенського Кафедрального собору (Рівне) заснований 1991 року з благословення Преосвященнішого Іринія, єпископа Волинського і Рівненського. Протягом цього часу його диригентом є випускник Київської консерваторії Олександр Тарасенко. З перших днів хор бере участь у богослужіннях, супроводжуючи відправи Його Високопреосвященства, Архієпископа Рівненського й Острозького. У 2012 році цей колектив очолив Олександр Одинець, учень і вихованець О. Тарасенка. Хор «Воскресіння» – лауреат шести міжнародних і двох всеукраїнських конкурсів, учасник багатьох фестивалів в Україні і за кордоном. Його репертуар містить піснеспіви української, особливо волинської церковно-співочої традиції, відроджені в автентичному звучанні; духовну музику українських композиторів; українську, зокрема волинську, монодистику; гармонізації знаменного, київського, острозького розспівів; церковну музику сучасних композиторів. Цього разу у виконанні колективу звучали такі твори: «З нами Бог» Іонафана (Єлецьких); «Прийдіте поклонімся», «Видіхом Світ істинний» Миколи Дилецького; хоровий концерт № 2 «Спаси мя, Боже, яко внидоша воды до души моя» Артемія Веделя; хоровий концерт № 8 «Милості твоя вовік віспою» Дмитра Бортнянського; «Днесь спасенія миру бысть» Сергія Рахманінова; хоровий концерт «Радуются вси ангелы на небеси» Миколи Голованова; «Во царствии Твоём» Іларіона Алфеева, «Тебе необоримую стену» Павла Чеснокова; Остро-

зький розспів «Взбранной Воеводи» (гармонізація Олександра Козаренка); «Святий Боже» Михайла Шуха; «Достойно есть» Костянтина Шведова.

У 1996 році у Львові, у храмі святого великомученика Георгія Побідоносця вперше прозвучав чоловічий хорівий колектив під керівництвом диякона Валерія Калінчука. Через рік хор збагатився жіночими голосами – так було створено мішаний хорівий колектив – архієрейський хор «Глас», який дотепер прикрашає своїм співом святкові й архієрейські богослужіння. Сьогодні хором керує Ольга Голуб, випускниця Львівського національного університету імені Івана Франка. У цьому колективі співають випускники і студенти Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка та співаки-аматори.

Архієрейський хор брав участь у багатьох фестивалях і концертах в Україні й за кордоном, зокрема в «Глас Печерський» (Київ), у фестивалях хорової музики у Польщі (Люблін, Криниця, Сянок), у Сербії (Белград). Прозвучали твори: «Христос Воскресе» Михайла Вербицького; Галицький наспів (стихири Пасхи), «Да Воскреснет Бог», «Іже херувими» Олександра Кошиця; «О Тебе радується» Миколая Даниліна; «Под Твою милость» Олександра Копилова; «Велике славословіє» Костянтина Туєва, «От юности моя» Єлени Юнек (Брагіної); «Воскресение Христова видевшее» Сергія Рахманінова; «Ангел вопіяше» Михайла Вербицького; «Христос Восресе» Олександра Кастальського.

2016 рік увійшов в історію української церкви як 1000-річчя налагодження зв'язків України й Афону. До відзначення цієї події було підготовлено програму, яка зацікавила шанувальників сакральної культури і гостей столиці.

Чудотворні ікони з Афону були виставлені 3 травня в Галереї-ризниці музейного комплексу «Золоті ворота» (вул. Ярославів Вал, 1), діяла й фотовиставка «Храм гробу Господнього». Це були не просто виставкові акції, вони супроводжувались нахненними пасхальними піснеспівами, тропарями у виконанні відомих в Україні камерних хорів із Харкова «Стрітенне» (керівник Ігор Сахно) та «Покров» із Києва (керівник Олена Радько).

Жіночий ансамбль «Покров» підготував «Великодній концерт» із давніх грецьких та візантійських розспівів, творів Тетяни Яшвілі, Вікторії Польової, Ірини Алексійчук. Колективу вдалося зберегти унікальні виконавські традиції, надати творам сучасних авторів високого звучання пасхальних піснеспівів.

Хор «Стрітення» виступив цього ж дня в Національному заповіднику «Софія Київська» з концертною програмою. Цей колектив було створено 1988 року до святкування тисячоліття Хрещення Русі. Його засновником став молодий композитор, студент Харківського інституту мистецтв імені І. П. Котляревського Ігор Сахно. Для однорідного тріо були написані Всеношна і Божественна Літургія. Ці твори зацікавили інших студентів – скрипаль Ігоря Чернявського і хормейстера В'ячеслава Марцинкова. Так утворилося спочатку тріо, а згодом – ансамбль «Стрітення», головним для якого став пошук у співі церковних розспівів правильного способу молитви на основі столпового, візантійського і грузинського розспівів. Ансамбль «Стрітення» – лауреат Міжнародного церковно-співочого фестивалю імені архідиякона Костянтина Розова (Москва, 1993), двічі володар Гран-Прі, лауреат всеукраїнських фестивалів-конкурсів «Глас Печерський» (Київ – 1999, 2000, 2001). У 2005 році в м. Тороні (Франція) ансамбль завершував окремою концертною програмою Міжнародний фестиваль середньовічної музики (організатор – Домінік Веллард / Dominique Vellard). Один із компакт-дисків колективу – «Давній богослужбовий спів Візантії, Грузії і Русі» (2004) – став номінантом у категорії «Євангельські піснеспіви» в американській музичній асоціації «Just Plain Folk Music Awards».

У концерті 3 травня прозвучали такі твори: давньоболгарський наспів «Тебе поем»; знаменний візантійський розспів «Молитва Ісусова»; «Алелуїя» (давньоримське – VII ст., столпове – XVI ст., візантійське – XV ст., іверське); «Сэ Патэр козмо»; давній християнський гімн Святій Трійці III ст.; «Христос воскрес» (грецьке, столпове, староболгарське, римське, арабське, іверське); фрагмент літургії (ранньоруське багатоголосся початку XVII ст.); розспів Києво-Печерської лаври «С нами Бог»; почаївський кант «Ой зішла зоря» в обробці М. Леонтовича; «Свете неизменный» А. Житника (Светилен Преображенію); розспів Києво-Печерської Лаври «Земле русская»; «Алелуїя» Федора Степанова; «Христос Воскресе» Олександра Кастальського; «Многая літа».

У Великому залі НМАУ ім. П. І. Чайковського 3 травня 2016 року відбувся й концерт студентського оркестру народних інструментів під орудою заслуженого артиста України, доцента Андрія Іваниша «Великодній музичний калейдоскоп». Це був виступ віртуозів, глядачі стоячи вітали кожен номер програми, до якої увійшли найкращі зразки класичної музики, твори українських композиторів, обробки народних пісень.

Новим заходом у Міжнародних Пасхальних асамблеях стало проведення майстер-класів відомих в Україні та за її межами богослужбових церковних ансамблів, які відтворюють специфіку давнього співу у храмах, а свою просвітницьку діяльність спрямовують на відродження традицій сакрального співу – давньоруського, візантійського, грузинського. Так, 4 травня у Малому залі НМАУ ім. П. І. Чайковського відбувся майстер-клас ансамблю «Стрітіння» за участю відомого богослова, вченого, педагога протоієрея Дмитра Болгарського. На конкретних прикладах давньоруських, слов'янських та українських піснеспівів відомі музиканти відтворювали перед слухачами – студентам-хормейстерами, регентами, музикознавцями – забуті, а часто й ігноровані особливості богослужбової молитовної творчості.

Велике зацікавлення викликав концерт «Святкові звуки» відомих італійських музикантів Антоніо Фрідже / Antonio Frigé (орган) та Габрієле Кассоне / Gabriele Cassone (натуральна труба), проведений за сприяння Посольства Італії в Україні і Посла пана Фабріціо Романо (Fabrizio Romano), палкого шанувальника класичного мистецтва і популяризатора італійської музики у світі. Це було новинкою VIII Міжнародної Пасхальної асамблеї. Адже натуральна труба – дуже рідкісний музичний інструмент, в Україні не відомий, його використовують лише в кількох європейських ансамблях барокової музики і прирівнюють його звучання до голосу людини.

Заснований 1982 року, дует Габрієле Кассоне (натуральна труба) та Антоніо Фрідже (орган) популяризує італійську і британську музику періоду бароко на оригінальних інструментах. Габрієле Кассоне отримав диплом (Державної консерваторії імені Якопо Томадіні у м. Удіне) за спеціальностями «гра на трубі» (викладач Маєстро Маріо Катена / Mario Catena) та «композитор» (викладач Маєстро Лучано Чейллі / Luciano Chailly). Відомий своїми концертами в усьому світі, виконавець музики на автентичних інструментах (натуральна барокова труба, класична труба, романтична труба, корнет-а-пістон), а також сучасним репертуаром, Лучано Беріо обрав його солістом-трубачем для виконання своїх творів: Секвенція X для соло труби та прем'єрне виконання «Kol-Od» (диригент П'єр Булез) з «Ensemble Intercontemporain». Згодом він виступав із тромбоністом Крістіаном Ліндбергом (Christian Lindberg) в опері «Cronaca del Luogo» («Хроніка місця») Лучано Беріо на замовлення Зальцбургського фестивалю. Відомі диригенти британський Джон Еліот Гардінер (John Eliot Gardiner) і нідерландський Тон Копман (Ton Koopman) запрошували його для виконання найвіртуозніших уривків соло на трубі.

Габріеле Кассоне виступав солістом у найкращих театрах світу: Концертгебау (Concertgebouw, Амстердам), Музикоград (Cité de la musique, Париж), Ла Скала (Teatro alla Scala, Мілан), Моцарттеум (Mozarteum, Зальцбург), Карнегі-хол (Carnegie Hall, Нью-Йорк), Віденський Концертгаус (Wiener Konzerthaus). Г. Кассоне викладає в консерваторії м. Новари і веде курси із підвищення кваліфікації в Академії Св. Чечилії (Accademia Nazionale di Santa Cecilia, Рим), а також проводить семінари у США і країнах Європи. Його часто запрошують членом журі на престижних міжнародних конкурсах.

Антоніо Фрідже отримав диплом за спеціальностями «орган та композитор органної музики» і «клавесин» Міланської консерваторії імені Джузеппе Верді (Conservatorio di Musica «Giuseppe Verdi»), виступав у найпрестижніших концертних залах Європи і США. Його особливою пристрастю стали твори композиторів XVII–XVIII століть, які він виконував на «історичних» інструментах, записав близько тридцяти дисків, співпрацює з Державним інститутом імені Антоніо Вівальді (Istituto Comprensivo Statale Vivaldi, Сієна). З 1982 року грає в дуєті з Габріеле Кассоне, 1989 року заснував ансамбль «Pian & Forte». Здійснив звукозаписи для RAI, RTSI, ORF, Radio Classica (Іспанія). Наразі викладає *basso continuo* і гру в ансамблі в Інституті Стародавньої Музики імені Клаудіо Аббадо (Civica Scuola di Musica Claudio Abbado, Мілан), є головним органістом церкви св. Франциска ді Паоло (Chiesa di S. Francesco di Paola, Мілан) та базиліки Сан Сиплічано (Basilica di S. Smpliciano, Мілан).

4 травня 2016 року в Малому залі НМАУ ім. П. І. Чайковського у їх виконанні прозвучали сонати для труби і *basso continuo* у стилі Джузеппе Ніколіні (Giuseppe Nicolini) і у стилі Антонелли Вітеллі (Antonella Vitelli) Джіололамо Фантіні (Girolamo Fantini); «Бойовий танець» («Ballo della Battaglia») Бернардо Стораче (Bernardo Storace); Соната № 1 для труби соло та органа Джованні Бонавентури Вівіані (Giovanni Bonaventura Viviani); Варіації Бернардо Пасквіні (Bernardo Pasquini); Канцона № 8, Канцона у стилі новели («Canzon detta La novella») Джованні Паоло Чіми (Giovanni Paolo Cima); Концерт *фа мажор* (Allegro, Adagio, Presto) Антоніо Вівальді; Сюїта № 1 для труби і органа (Andante, Adagio, Andante) Чарльза Джона Стенлі (Charles John Stanley); Сюїта *фа мажор* (Adagio, Allegro, Adagio, Allegro), Сюїта з циклу «Музика на воді» («Water Music» – Увертюра, Жига, Менует, Марш № 1 і № 2) Георга Фрідріха Генделя.

Талановита молодь завжди перебуває в центрі уваги організаторів Пасхальних асамблей. Своєю концертно-виконавською діяльністю, активною позицією в організації благодійних акцій, у наданні допомоги будинкам ветеранів війни і сиротинцям, переселенцям із зони АТО вона переконує у високій моральності українців різних поколінь. Під час проведення Асамблеї волонтери і просто віруюча молодь організували тридцять благодійних концертів, зібравши 20 тисяч гривень на підтримку Ладижинського сиротинця для хворих на церебральний параліч.

Особливого емоційного піднесення був сповнений концерт молодих піаністів-віртуозів Антонія Баришевського, випускника асистентури-стажування НМАУ ім. П. І. Чайковського (клас заслуженого артиста України, професора Валерія Козлова) і студента п'ятого курсу Романа Лопатинського (клас заслуженого діяча мистецтв України, професора Анатолія Гудька) у Великому залі Академії. Вони виконали «Романтичну фортепіанну прелюдію» і 12 прелюдій С. Рахманінова (опус 23), 24 прелюдії Ф. Шопена (опус 28).

Згідно з традицією підтримувати творчу молодь у постійній програмі «Великодні музичні діалоги», 6 травня в Малому залі НМАУ ім. П. І. Чайковського відбувся концерт-зустріч хору студентів Дрогобицького музичного коледжу (ДМК) імені Василя Барвінського і камерного хору Київського інституту музики імені Р. М. Глієра. Навчальні хорові колективи очолюють відомі в Україні хормейстри-методисти Зоя Томсон

(КІМ ім. Р. Глієра) і Богдан Бондзяк (ДМК ім. Василя Барвінського). Цього ж дня свою майстерність демонстрували хор хлопчиків сектору практики НМАУ ім. П. І. Чайковського (художній керівник – заслужений діяч мистецтв України Алла Шейко) і зразковий дитячий хор «Ліра» дитячої музичної школи № 7 із Одеси (художній керівник Наталія Савенко).

У Великому залі Академії 6 травня камерний оркестр студентів Музичної академії виконав унікальну програму з духовних концертів Антоніо Вівальді.

Традицією Пасхальних асамблей стало відзначення пам'ятних дат видатних діячів світової і вітчизняної музичної культури. 5 травня до 260-річчя від дня народження Дмитра Бортнянського у виконанні Чернігівського академічного камерного хору імені Дмитра Бортнянського в Успенському соборі Києво-Печерської лаври прозвучали твори Д. Бортнянського, А. Веделя, Т. Яшвілі, В. Мартинова і Тропар Пасхи візантійського наспіву в аранжуванні Віктора Коломійця, хорового диригента, випускника НМАУ ім. П. І. Чайковського.

Академічний камерний хор імені Дмитра Бортнянського Чернігівського обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм створений 1996 року. Фундатор і перший керівник колективу – заслужений діяч мистецтв України Любомир Боднарчук (1938–2009). З 2010 року колектив очолює лауреат Всеукраїнського фестивалю-конкурсу Іван Богданов. Хор виступав у Польщі, Німеччині, Росії, виконуючи хорову музику XVI–XXI століть вітчизняних і зарубіжних композиторів. Один із перших його проектів мав назву «Україна музична» і охоплював твори Д. Бортнянського, М. Березовського, А. Веделя, М. Вербицького. Колектив виконує і сучасну хорову музику – твори Я. Цегляра, Л. Дичко, Л. Колодуба, А. Гнатишина, В. Мужчіля, Ю. Свідера, О. Некрасова та інших.

Хор бере участь у хорових форумах України: «Музичні прем'єри сезону», «Київ музик фест», «Золоті ворота», «Золотоверхий Київ», «Пасхальна Асамблея» (Київ), «Мрія» (Львів), «Передзвін», «Галицькі передзвони» (Івано-Франківськ), «Ялта-Вікторія» (Ялта), «Від Різдва до Різдва» (Дніпропетровськ), «Carmina», «Gaude Mater» (Республіка Польща), «Хорові асамблеї в Меммінгемі» (Федеративна Республіка Німеччина), у Національному культурному центрі України у Москві (Росія).

Академічний камерний хор імені Дмитра Бортнянського є лауреатом міжнародних і всеукраїнських хорових конкурсів і фестивалів, творчо співпрацює з видатними діячами музичної культури України: народними артистами України Ларисою Роговець, Валерієм Буймістером, Валентиною Степовою. Колектив здійснив записи двох компакт-дисків: «Хорові фрески Чернігівщини» та «Колядки і щедрівки України».

Програма концерту академічного камерного хору імені Дмитра Бортнянського: Концерти № 3 «Господи, силою Твоєю», № 8 «Милости твоя, Господи, во век воспою», №34 «Да воскреснет Бог», № 12 «Боже, песнь, нову воспою Тебе» Дмитра Бортнянського; «Ірмоси Пасхи» Артемія Веделя; «Трисвятое» Тетяни Яшвілі; «Заповіді Блаженства» (соло – Алла Тарасова) Володимира Мартинова; «Пісня для Афіни» («Song for Athene») Джона Тавенера (John Tavener); Православна англословна молитва; Текст монахині Фекли «Χριστός Ανέστη»; Тропар Пасхи візантійського наспіву у викладі Віктора Коломійця.

Організатори Асамблеї дотримуються традиції – проведення концертів-присвяток на вшанування видатних діячів української музичної культури. Так, 5 травня у Малому залі Академії відбувся концерт пам'яті професора НМАУ ім. П. І. Чайковського Тетяни Кравченко з нагоди 100-річчя від дня народження. Здійснено Пасхальні присвяти Тарасу Шевченку, Дмитру Бортнянському, Олександрові Білашу, Анатолію Солов'яненку, Євгенії Мірошниченко, Анатолію Авдієвському. Так, до 85-річчя від дня

народження видатного українського композитора, випускника Академії Олександра Білаша відбувся вечір «Я з пісні народної виріс...». У ньому взяли участь солісти Національної опери України, Національний заслужений академічний оркестр народних інструментів України, Національна заслужена академічна капела бандуристів України імені Г. І. Майбороди, Український народний хор у Київського національного університету культури і мистецтв. Вечір вела донька композитора відомий тележурналіст Леся Білаш.

У Колонному залі Національної філармонії України в рамках діалогу «Україна – Італія» заслужена артистка України, солістка Національної опери України Зоя Рожок і камерний ансамбль народних інструментів Національної філармонії України «Рідні наспіви» за сприяння Посольства Італії в Україні виступили з рідкісною програмою, у якій прозвучали арії з опер українських та італійських композиторів – романс Валлі з однойменної опери Альфредо Каталані, Болеро Єлени з опери «Сицилійська вечірня» Джузеппе Верді, пісня Наталки з опери «Наталка Полтавка» Миколи Лисенка; популярні неаполітанські та українські вокальні твори і народні пісні – Іспанське болеро («La Spagniola») Вінченцо ді К'яра (Vincenzo di Chiara), «Іспанська канцонета» («Canzonetta Spagniola») та «Альпійська пастушка» («La pastorella delle Alp») на слова Карло Пеполі (Carlo Peroli) Джоаккіно Россіні, «Il bacio» («Поцілунок») Луїджі Ардіті (Luigi Arditi), «Ой піду я межі гори» та «Солов'їний романс» Анатолія Кос-Анатольського, «Вечірня пісня» Карила Стеценка на слова Володимира Самійленка, «Журавка» Олександра Білаша на слова Василя Юхимовича, «Дніпровський вальс» Ігоря Шамо на слова Валерія Курпінського, українська народна пісня «Ой у полі тихий вітер віє» в обробці Бориса Лятошинського. Ансамбль «Рідні наспіви» виконав Інтермедію із сарсуели «Весілля Луїса Алонсо» («La boda de Luis Alonso») Хіронімо Хіменес-і-Беллідо (Gerónimo Giménez y Bellido); Венеціанський карнавал (аранжування Ніни Проценко, солісти – Наталія Маруніч, Ганна Лещенко); Пісню тірольців з опери «Вільгельм Телль» Джоаккіно Россіні, «Гуцульську фантазію» Анатолія Дубини, «Веснянку» Ігоря Шамо; «Віночок українських народних мелодій» в обробці Іллі Суховерхого (солісти Борис Матвійчук, Ірина Бідненко).

Музику німецького бароко на VIII Міжнародній Пасхальній асамблеї виконували хор хлопчиків КССМШ ім. М. Лисенка та національний ансамбль солістів «Київська камерата» 7 травня 2016 року в кірсі Святої Катерини. «Київська камерата» – провідний в Україні колектив із виконання камерної музики різних стилів і напрямів. Його репертуар надзвичайно різноманітний – від музики раннього бароко до творів композиторів XXI століття. Головна мета ансамблю – популяризувати музику українських композиторів в Україні і за кордоном. Ансамбль розпочав свою діяльність на умовах антрепризи 1977 року. Її засновник – Валерій Матюхін, відомий піаніст і диригент, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка (2006), народний артист України (2004). Колектив виконує і сучасний український репертуар. Протягом 38 років своєї діяльності він досяг значних здобутків, співпрацюючи з відомими українськими композиторами – Євгеном Станковичем, Мирославом Скориком, Іваном Карабицем, які в різний час очолювали його.

Ансамбль «Київська камерата» (диригент – Олег Маринченко) виконав Брандербургський концерт № 4 для скрипки, двох флейт, клавесина і струнних Й. С. Баха. Солісти – Маріанна Скрипа (скрипка), Дмитро Кузьмін (флейта), Марія Кіях (флейта). Прозвучала також кантата «Salve Regina» А. Хассе (Adolf Hasse) для двох голосів і оркестру – «Salve Regina», «Ad te clamamus», «Eja ergo», «Et Jesum», «O clemens». Солісти: Валентна Матюшенко (сопрано), Ольга Табуліна (альт).

У хорі хлопчиків і юнаків КССМШ імені М. В. Лисенка – 35 хористів, майбутніх професійних музикантів і хорових диригентів. Колектив засновано на диригентсько-хоровому відділі школи-інтернату 1948 року. У різні роки з хором працювали Євгенія Котельникова, Володимир Мисько, Елеонора Виноградова, Володимир Рожок, Юрій Курач, Аїда Зайцева. У 2013 році цей хор очолила молодий диригент Тетяна Веріч. У репертуарі хору – класичні твори, духовна музика, обробки українських народних пісень, твори сучасного хорового мистецтва. У концерті були виконані: «Плотію уснув» і «Христос Воскрес» Ольги Клокун, «Матір Божа» («Mother of God») Джона Тавенера, мотет «Ave verum corpus» В.-А. Моцарта.

Національний ансамбль солістів «Київська камерата» та хор хлопчиків і юнаків КССМШ ім. М. В. Лисенка (диригент – Олег Маринченко) спільно виконали: *Missa brevis сі-бемоль мажор* для солістів, хору й оркестру В.-А. Моцарта – Кюге, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus, Agnus Dei.

Оригінальну програму «Музична присвята Тарасу Шевченку» представив на цій Пасхальній асамблеї відомий бандурист, композитор і педагог, народний артист України, доцент Роман Гриньків. У її виконанні взяли участь струнний оркестр НМАУ ім. П. І. Чайковського «Леді Камерата» (художній керівник – Вікторія Рацик), заслужена артистка України Л. Дедюх, солісти Р. Солоненко, Ю. Мамітова, Т. Мазур, Т. Джердж, О. Буга та Г. Ясютіна. Поезії Т. Шевченка звучали у виконанні народної артистки України Лариси Кадирової.

Щороку під час Пасхальних асамблей один із недільних концертів присвячується музиці сучасних композиторів, зокрема їхнім хоровим духовним творам. За традицією, вони відбуваються в Михайлівському Золотоверхому Соборі за підтримки УПЦ Київського патріархату. Ініціатор і куратор цього проекту – український композитор, народна артистка України, професор НМАУ ім. П. І. Чайковського, член-кореспондент НАМ України композитор Леся Дичко. У хоровому концерті 8 травня 2016 року виступили два колективи – Академічний камерний хор «Хрещатик» (художній керівник і диригент, заслужений артист України Павло Струць) і камерний дівочий хор КССМШ ім. М. М. Лисенка (художній керівник і диригент Юлія Пучко).

Прем'єрний виступ хору «Хрещатик» відбувся 9 квітня 1994 року в Київській консерваторії імені П. І. Чайковського на фестивалі «Музичні прем'єри сезону». За час своєї діяльності колектив виконав 2485 нових творів, зокрема 963 прем'єри, навіть оперу «Золотослов» Лесі Дичко (2009). Хор постійно бере участь у заходах «Київ Музик Фесту», «Музичних прем'єр сезону», щорічних Пасхальних асамблей, у філармонічних концертах, спільних програмах з найкращими оркестрами і сольними виконавцями України, здійснює фондові записи на радіо. У 2007 році цей хор очолила генеральний директор, ініціатор створення «хорового театру» Андрій Воїнов і художній керівник – заслужений артист України Павло Струць. У грудні 2009 року колективу було надано статус академічного, а з січня 2011 року його офіційна назва – Академічний камерний хор «Хрещатик».

У «Хрещатику» співають професійні музиканти, співпрацюючи із сучасними композиторами – Л. Дичко, І. Щербаковим, Г. Гаврилець, М. Шухом, В. Тиможинським, В. Рунчаком, О. Яковчуком, Т. Іваницькою, Л. Яценком, О. Саратським, В. Гайдуком, М. Ясинським (Польща), Р. Алієвим (Азербайджан), А. Шроненом (Німеччина); диригентами – В. Сіренком, В. Матюхіним, І. Палкіним, О. Баженовим, М. Лисенком та іншими. Така співтворчість сприяла створенню неповторних концертних програм, у яких виконувалися: «Псалом 103» В. Тиможинського; «Слава тобі Боже наш» Г. Кузіної; «Херувимська» Г. Гаврилець; «Величини душа моя Господи» І. Тилика; «Мій голос до Бога» І. Алексійчук; «Алелуя» В. Степурка; «Благослови душе моя Господи» Л. Дичко.

Як навчально-мистецький колектив камерний дівочий хор КССМШ імені М. В. Лисенка діє вже багато років. У ньому співають 30 дівчат віком 9–17 років. Протягом останніх п'яти років хор очолює Юлія Пучко-Колесник. Колектив став переможцем багатьох хорових конкурсів, зокрема 2010 року: Міжнародного конкурсу хорових колективів у Празі (Чехія) – перше місце, Міжнародного хорового конкурсу в Ріміні (Італія) – перше місце, Міжнародного хорового конкурсу «Гатчинская радуга» в Санкт-Петербурзі (Росія) – перше місце; 2011 року: Міжнародного хорового конкурсу у Кракові (Польща) – перше місце; 2012 року: Міжнародного конкурсу імені Франца Шуберта у Відні – два Золоті дипломи. У 2013 році хор було запрошено на форум хорового співочого мистецтва – Континентальну версію всесвітніх хорових ігор у місті Грац (Австрія), який відбувся під патронатом Президента Австрійської Республіки пана Хайнца Фішера. Камерний дівочий хор здобув перемогу на Міжнародному хоровому фестивалі в Римі, завоювавши Золоті дипломи у трьох із п'яти номінацій, а Юлія Пучко була удостоєна звання найкращого інтерпретатора духовної музики і Золотого диплома.

У програмі дівочого хору звучали: «Благослови, душе моя, Господа» і «Червона Калина» (дві частини) Л. Дичко; «Великдень» Ю. Іщенка; «Боже мій, нащо мене Ти покинув» та «Ой, у місті Віфлеємі» Г. Гаврилець; «Господи, силою, Твоєю» (перша частина) Д. Бортнянського; «Свят Господь Саваоф» І. Алексійчук; «Молитва за Україну» М. Лисенка.

Особливого значення у програмах Міжнародних Пасхальних асамблей набули музичні діалоги Україна-Італія (Пам'яті жертв Другої світової війни). Концерт відбувся за сприяння Посольства Італії в Україні, у католицькому костелі Святого Олександра. Під орудою Нансі Мілезіс Романо, дружини посла Італії, хоровий жіночий ансамбль «The Kiev Baroque Consort» виконав «Stabat Mater» Дж. Перголезі у супроводі струнного квартету. Солісти – Олена Нагорна (сопрано) та Олександр Лось (контр-тенор).

Нансі Мілезіс Романо після закінчення Національної консерваторії в Буенос-Айресі (Conservatorio Nacional Superior de Música, Аргентина) по класу фортепіано та співу переїхала спершу до Мексики і згодом – до США, де продовжила навчання і кар'єру. У 1994 році в Римі розпочала поглиблено вивчати старовинну музику, виступати у складі столичних барокових ансамблів, присвятивши свою творчість цьому мистецтву. Згодом спільно з чоловіком-дипломатом переїхала до Берліна, а потім до Тбілісі, де продовжує музичну діяльність. До Рима повернулася 2008 року, тут заснувала жіночий ансамбль, яким диригує і тепер, виступаючи в італійських містах і європейських столицях. У 2013 році Нансі Романо створила в Україні колектив «The Kiev Baroque Consort», а 2014 р. – заснувала фестиваль «Italia Festival Barocco», який 2016 року відбувся уже втретє.

У межах музичного діалогу Україна-Італія спільним проектом НМАУ імені П. І. Чайковського і Посольства Італії в Україні стала постановка опери Дж. Верді «Ріголетто» на сцені Оперної студії Академії. Друга прем'єра цієї постановки (диригент-постановник – народний артист України Василь Василенко, режисер-постановник – народна артистка України, доцент Ірина Даць, творчий керівник проекту – народний артист України, професор Володимир Лукашев) відбулась 11 червня 2016 року. У головних партіях виступили: солістка Національної опери України і Оперної студії заслужена артистка України Зоя Рожок (Джилльда) і соліст Оперної студії Олексій Жмуденко (Ріголетто).

Проект музичні діалоги був продовжений творчістю відомих піаністів Грузії та Швейцарії – Нателі і Тамар Бераяя, симфонічного оркестру і хору студентів НМАУ

ім. П. І. Чайковського. Два відомих в Україні молодіжних колективи виконали Коронаційну месу В.-А. Моцарта та його Концерт для двох фортепіано з оркестром (солісти Натела і Тамар Берайя, диригент – заслужений діяч мистецтв України, професор Ігор Палкін).

У наш час особливо зростає роль міжнаціонального діалогу культур, який впливає на соціально-політичні, культурні процеси. Як справедливо наголошує В. Щербина: «Взаємодія, діалог культур у сучасному світі – процес складний і, можливо, іноді хворобливий. Необхідно забезпечити оптимальну взаємодію, діалог народів і культур в інтересах кожної зі сторін цієї взаємодії й в інтересах суспільства, держав, світового співтовариства»¹.

Участь у фінальному концерті двох талановитих грузинських піаністок, які представляли Грузію і Швейцарію, збагатила музичні діалоги VIII Міжнародної Пасхальної асамблеї, мистецький потенціал цього форуму. Студентський симфонічний оркестр Академії став гідним партнером віртуозного дуету – оркестр-рояль на сцені: у залі панувало високе мистецтво, представлене митцями трьох європейських держав – України, Грузії і Швейцарії.

9 травня є священним для всього прогресивного людства. У 2016 році в Успенському соборі Києво-Печерської лаври хор Київської духовної академії (керівник Роман Підлужний) здійснив поминальну молитву пам'яті жертв Другої світової війни. Поминали і видатних діячів української музичної культури – Є. Мірошніченко, А. Авдієвського, Д. Гнатюка, О. Білаша, А. Солов'яненка.

Великодній хоролий концерт цього дня відбувся в Успенському соборі Києво-Печерської лаври за участю молодіжних камерних хорів та ансамблів, які уперше брали участь в Пасхальній Асамблеї. Зокрема, Святковий хор парафії Святого Преподобного Сергія Радонезького був створений 2015 року за благословення настоятеля храму протоієрея Ярослава Шовкеника. Головне завданням хору – участь у богослужіннях, але колектив виступає і в концертах та на фестивалях. Його співаки – молоді професійні музиканти, які навчаються у вищих музичних навчальних закладах. Регент хору – Рафаїл Гасанов, студент диригентського факультету кафедри хорового диригування НМАУ ім. П. І. Чайковського. У репертуарі цього колективу духовні твори українських, російських та зарубіжних композиторів, а також пісенспіви знаменного розспіву, розспівів Троїце-Сергієвої лаври, Києво-Печерської лаври. Окрім богослужбових творів хор виконує й паралітургійні: гімни, колядки, щедрівки, релігійні канти. Хор записав диск із духовними пісенспівами до 700-річчя Святого Преподобного Сергія Радонезького. Програма концерту Святкового хору містила такі хоролий твори: «Христос Воскрес» М. Вербицького, «Благослови душе моя» Я. Яциневича, «Днес всяка твар» С. Дегтярьова, «Отче наш» та «Во Царствіи твоєм» Р. Гасанова, «Ангел вопиєше» П. Чеснокова, Р. Гасанова.

Молодіжний камерний хор «Unity» створений у травні 2015 року любителями хорового співу, серед яких є як професійні музиканти, так і аматори. У його репертуарі – духовна й світська музика Д. Бортнянського, С. Рахманінова, І. Стравінського, М. Іпполітова-Іванова, А. Корольова, І. Денисова, К. Стеценка, Д. Смирнова, С. Єкімова, Ю. Фаліка, а також хоролий твори зарубіжних композиторів: Ф. Пуленка, А. Брукнера, Дж. Свідера, А. Пярта та інших. Прем'єрний концерт хору відбувся у червні 2015 року

¹ Щербина В. М. Діалог культур в умовах сучасного багатомірного суспільства // Концепт культури: теоретико-методологічні та прикладні аспекти. Вип. 2: зб. наук. праць / Ін-т культурології НАН України. Київ, 2011. С. 133.

і був гаряче сприйнятий публікою. Значну увагу хор надає благодійності, спрямовуючи кошти на допомогу дітям і людям з обмеженими можливостями. Керівник хору «Unity» Юлія Толмачова – професіонал, яскрава індивідуальність. Колектив виконав: Концерт для хору № 34 «Да Воскреснет Бог!» Д. Бортнянського; «Богородице Дево» С. Рахманінова; «Благослови, душе моя, Господа» М. Іполитова-Іванова; «Утешителю» О. Кнайфеля; «Верую» І. Стравінського; «Ангел вопіяше» П. Чеснокова; «Кондак Акафесту Покрову Пресвятої Богородице» І. Денисова; «Тебе поем» С. Рахманінова; Кондак «О, Всеблагая» А. Корольова.

Чоловічий вокальний ансамбль «Perfectum» створений 2012 року (засновник – Денис Розумець). У його репертуарі класична й сучасна музика *a cappella* різних стилів і жанрів, зокрема духовні твори А. Веделя, С. Дегтярьова, Д. Бортнянського, С. Рахманінова, а також духовна музика сучасних композиторів. Колектив виконує й популяризує український фольклор та фольклор інших народів світу. Ансамбль виконав зокрема такі твори: «Покаяння» А. Веделя, «Плотию уснув» архієпископа Іонафана (Єлецьких); «Христос Воскрес» Д. Лозинського; «Воскресение Христово видѣвше» С. Рахманінова; «Боже Великий Єдиний» і «Многая лѣта» М. Лисенка.

До 260-річчя від дня народження В.-А. Моцарта в кірсі Святої Катерини інструментальний дует у складі Світлани Шабалтіної (клавесин) та Божени Корчинської (флейта) виконав оригінальні твори восьмирічного композитора.

Подією VIII Міжнародної Пасхальної асамблеї стало відзначення 250-річчя від дня народження видатного українського митця доби Класицизму Степана Дегтярьова (Дегтяревського, 1766–1813). Учасники Міжнародної конференції «Степан Дегтярьов та його сучасники: музичний класицизм у Східній Європі» розкрили нові грані творчого обдарування композитора, автора кількох десятків духовних концертів, літургій, кантат, окремих сакральних творів, пасхальних тропарів, піснеспівів. Творчість С. Дегтярьова мало досліджена, тому наукові доповіді В. Антонюк, Т. Гусарчук, А. Кутасевича, О. Шуміліної, Н. Беліченко, Н. Костюк, О. Путятицької, О. Волосатих зацікавили науковців, аспірантів, студентів, шанувальників хорової музики.

На вшанування 250-річчя від дня народження Степана Дегтярьова 10 травня виступив Муніципальний академічний камерний хор «Київ» (художній керівник і диригент – заслужений діяч мистецтв України Микола Гобдич). Під час концерту в лютеранській кірсі Святої Катерини прозвучали духовно-музичні твори Германа Левицького, Степана Дегтярьова, Артема Веделя, Петра Турчанінова, Михайла Вербицького та Миколи Леонтовича, а також піснеспіви стародавніх українських розспівів. Основу програми склали чотири концерти С. Дегтярьова – «Се нині благословіте Господа» (псалом 133), «Услиши, Боже, глас мой» (псалом 26), «Боже, Боже мой, вскую оставил мя еси» (псалом 21) та «Сей наречений і святий день» (Великодній канон). Крім того, прозвучали партесний концерт київського майстра першої половини XVIII ст. Г. Левицького «Велика істини труба», піснеспіви «Воскресенія день» Київського розспіву, «Блажен муж» розспіву Києво-Печерської лаври, «Христос Воскрес» А. Веделя, П. Турчанінова, М. Вербицького та М. Леонтовича.

Під час VIII Міжнародної Пасхальної асамблеї відбувся вечір, присвячений світлій пам'яті Анатолія Авдієвського. Маєстро п'ятдесят років очолював Національний заслужений академічний український народний хор імені Г. Верьовки. У виконанні цього колективу прозвучали: сакральні твори – святковий тропар «Христос Воскрес» А. Веделя, хоровий концерт «Як я піду від лица Твого, Господи» М. Лисенка, «У царствії Твоїм» М. Леонтовича, «Благослови душе моя, Господи» з літургії К. Стеценка, а також «Молитва за Україну» М. Лисенка; вокальні твори – «Зачарована Десна» І. Шамо на

слова Д. Луценка, «Ой, не плавай, лебедонько» А. Пашкевича в обробці А. Авдієвського; обробки українських народних пісень – «Тече вода в синє море» Б. Лятошинського, «Не сходило вранці сонечко» в обробці І. Бідака, а також «Колискова», «Цвіте терен», «Реве та стогне Дніпр широкий», «Думи мої, думи мої», «Діброва зелена», «Не жонатий ходжу» в обробці А. Авдієвського. Керував колективом виконавчів обов'язків генерального директора-художнього керівника, народний артист України, професор Зеновій Корінець; диригент оркестру – заслужений діяч мистецтв України Геннадій Єрьоменко.

У традиційній музичній програмі «Великодній музичний калейдоскоп» 11 травня свою майстерність продемонстрували відомі мистецькі ансамблі з Одеси, Житомира і Києва. Зокрема, квартет баяністів імені М. Різоля Національної філармонії України у складі народного артиста України Сергія Грінченка, заслужених артистів України Олега Шияна, Ігоря Сасенка, Романа Молоченка. Прозвучали твори: Арія Й. С. Баха, скерцо «Щедрик» Д. Клебанова, «Веснянка» І. Шамо, «Іспанський танець» М. Скорика, угорський танець «Чардаш» в обробці М. Різоля, «Коломийка» В. Зубицького.

Тріо бандуристок «Мальви» Одеської обласної філармонії у складі заслуженої артистки України Галини Сукенник, лауреата міжнародних конкурсів Тетяни Васильців, заслуженого діяча мистецтв України Ніни Морозевич виконали: «Ми проходимо одними стежками» на слова І. Дузя та «Запорізьку думу» на слова М. Палієнка О. Сокола; «Чи ми ще зійдемося знову» на слова Т. Шевченка та обробка української народної пісні «Ой, гоп, не пила» В. Власова, Три веснянки О. Польового.

Учасники інструментального тріо «Болеро» Житомирської обласної філармонії імені С. Ріхтера – народний артист України Віктор Губанов, заслужений артист України Леонід Виговський (балалайка), Валентин Нагірняк (домра) – виконали: «Болеро» Н. Шульмана, «Циганочку» і «Тустеп» О. Циганкова, «Українські візерунки» В. Губанова, «Сентиментальний вальс» Є. Дербенка, «Черемшину» В. Михайлюка – В. Губанова.

У виконанні квартету мідних духових інструментів НМАУ ім. П. І. Чайковського (Олег Скакун – труба, Євген Голуб'ятников – труба, Тарас Желізко – тромбон, Віктор Слупський – туба) прозвучали: Фантазія на теми Джорджа Гершвіна (три частини); «Біллі Джин» («Billie Jean») Майкла Джексона; «Ямайка» («Jamaica») Т. Віллі; «Одягаючись дуже модно» («Puttin' on the Ritz»). Ірвінга Берліна (Irving Berlin).

У монастирі святого Василя відбувся великодній концерт хорової капели «Дзвіночок» (художній керівник і диригент заслужений артист України Рубен Толмачов) і камерного струнного ансамблю «Артехата» (художній керівник і диригент Мирослава Которович), у Трапезному храмі Києво-Печерської лаври хор Національної опери України (диригент – заслужений діяч мистецтв України Богдан Пліш) і солісти опери (народні артисти України Сергій Магера, Тарас Штонда, а також Євген Орлов, який виступає на провідних оперних сценах) представили унікальний хорівий концерт «De Profundis». У костелі святого Олександра камерний хор «Intermezzo» виконав хорівий концерт Альфреда Шнітке, тут цього вечора звучала й духовна музика, класична та сучасна в інтерпретації академічного хору імені Платона Майбороди Національної радіокомпанії України (художній керівник і диригент – заслужений артистка України Юлія Ткач) і Національного ансамблю солістів «Київська камерата» (художній керівник і диригент – народний артист України Валерій Матюхін).

Урочисте закриття VIII Міжнародної Пасхальної асамблеї «Духовність єднає Україну» відбулося 12 травня у Великому залі НМАУ ім. П. І. Чайковського.

Підсумовуючи огляд подій VIII Міжнародної Пасхальної асамблеї, наголосимо на її важливості для сучасного українського суспільства. Не випадково засоби масової

інформації та окремі діячі музичної культури вважають Асамблею рівнозначною міжнародному форуму «Київ-Музик-Фест», який триває вже чверть століття і став символом незалежної України. Міждержавні музичні діалоги, концерти-присвяти видатним діячам культури і мистецтва, тематичні майстер-класи, симпозиуми і конференції, концерти молодих сприяють консолідації, примиренню всіх конфесій завдяки прагненню учасників до злагоди, миру й любові. Бажано, щоб ці заходи підтримувала сучасна влада, яка чомусь вирішила не помічати цього широко відомого вже міжнародного форуму, хоча активну роль у проведенні Асамблеї беруть і Національна всеукраїнська музична спілка, Національна спілка композиторів України, Національна академія мистецтв України, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського за підтримки Міністерства культури і різних конфесій Української Православної церкви.

Дев'ята Міжнародна Пасхальна асамблея традиційно розпочнеться на другий день Великодня – 17 квітня 2017 року.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Берегова О. М. Музична культура України в умовах глобалізаційних викликів // Культурологічна думка: щорічник наук. праць / Ін-ут культурології НАН України. Київ, 2010. № 2. С. 100–111.
2. Волков С. М. Особливості адаптацій регулятивних методів культури та освіти в Україні // Культурологічна думка: щорічник наук. праць / Ін-ут культурології НАН України. Київ, 2010. № 2. С. 112–120.
3. Щербина В. М. Діалог культур в умовах сучасного багатомірного суспільства // Концепт культури: теоретико-методологічні та прикладні аспекти: зб. наук. пр. / Ін-т культурології НАН України. Вип. 2. Київ, 2011. С. 126–142.
4. Троєльнікова Л. О. Концептуально-методологічні та прикладні основи гуманітарної політики та управління в Україні // Концепт культури: теоретико-методологічні та прикладні аспекти: зб. наук. пр. / Ін-т культурології НАН України. Вип. 2. Київ, 2011. С. 275–302.
5. Цимбалюк Н. М. Гендерні стереотипи та їх вплив на управлінську діяльність в культурній сфері // Концепт культури: теоретико-методологічні та прикладні аспекти: зб. наук. пр. / Ін-т культурології НАН України. Вип. 2. Київ, 2011. С. 302–312.
6. Кравченко А. І. Камерно-інструментальна творчість сучасних українських композиторів у проекції діалогу культур // Вісник Національної Академії керівних кадрів культури і мистецтва: щоквартальний наук. журн. / Нац. Акад. керівних кадрів культури і мистецтва. Київ, 2015. № 4. С. 69–74.
7. Синергетична парадигма простору культури: монографія / До 50-річчя науково-педагогічної діяльності Валерії Шульгіної. Київ: НАКККиМ, 2014. 398 с.
8. Скорик А. Я. Комунікаційні інновації мас-медійного суспільства у рефлексії зарубіжних культурологів // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: наук. журн. Київ, 2013. № 2 (19). С. 104–117.
9. Щербина В. М. Діалог культур в умовах сучасного багатомірного суспільства // Концепт культури: теоретико-методологічні та прикладні аспекти: зб. наук. пр. Вип. 2 / Ін-т культурології НАН України. Київ, 2011.
10. Щербина В. М. Культура діалогу як основа цілісності національної культури // Діалог культур у просторі полікультурного світу: мат-ли Всеукраїнської наук.-теор. конф. 9–10 листопада 2012 р. / М-во культури України, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв; Укр. центр культ. досліджень; Нац. ін-т стратегічних досліджень. Київ, 2012. С. 3–6.

Рожок В. И. VIII Международная Пасхальная хоровая ассамблея-2016, её влияние на духовность современного украинского общества. Отмечена особая роль мероприятий Международных Пасхальных хоровых ассамблей в формировании духовности общества, особенно в нынешнее сложное время социально-политической нестабильности, обострения международных и конфессиональных противоречий. Украинская культура и искусство сегодня проявляют высокую конкурентоспособность на европейском и мировом рынках культурных ценностей, ведущие художественные коллективы и отдельные исполнители побеждают в международных художественных конкурсах. В течение последних двух десятилетий в Украине значительно возросло количество художественных коллективов, заметно окрепли международные связи украинских художников, в частности открыты информационно-культурные центры за границей – в Москве, Париже, Нью-Йорке. Восьмая Международная Пасхальная ассамблея–2016 года отличалась от предыдущих уникальностью большинства художественных мероприятий. Это обусловлено и атмосферой её проведения – в апреле этого года мир отметил 30 лет со дня Чернобыльской катастрофы. Хоровая культура играет важную роль в этих процессах. Поэтому в программах всех Пасхальных ассамблей преобладают хоровые жанры. Новым в программе Пасхальной ассамблеи–2016 стало проведение мастер-классов известных в Украине и за её пределами богослужебных церковных ансамблей, воспроизводящих специфику древнего пения в храмах, а своей просветительской деятельностью возрождают традиции сакрального пения – древнерусского, византийского, грузинского. По традиции, состоялись концерты, посвящённые торжественным датам и памяти выдающихся деятелей, концерты молодых исполнителей, в частности благотворительные творческие мероприятия.

Ключевые слова: хоровая ассамблея, культурные ценности, художественные коллективы.

Rozhok V. I. The Eighth International Easter Assembly-2016, its Influence on the Spirituality of Modern Ukrainian Society. The author emphasizes the importance of the activities of the International Easter Choir Assemblies to create the spirituality of society, in particular, during our present difficult time, when socio-political instability has escalated and international as well as confessional contradictions have increased. Both Ukrainian culture and Ukrainian art exhibit now highly competitive level in the European and world markets of cultural values, leading artistic groups and individual performers win in international art contests, that testifies to the great creativity of the Ukrainian people. Over the past two decades in Ukraine the number of art groups are significantly increased, international relations of Ukrainian artists are considerably intensified, including the opening of the Information and Cultural Centers of Ukraine abroad – in Moscow, Paris and New York. Easter Eighth International Assembly in 2016 differed from previous by its unique art events, dominated with its meaningful spiritual fullness. This is due to its atmosphere because this year in April its date of execution coincided with the date of the Chernobyl disaster tragedy when the world commemorated 30 years since the Chernobyl accident. Choral culture plays an important role in these processes. The programs of all Easter assemblies contain the choral genres. New events in the Eighth International Easter Assembly-2016 was the providing of Masterclasses giving by liturgical religious choirs known in Ukraine and beyond, they reflect the specifics of old singing in churches and their educational activities are directed at reviving the traditions of sacred singing – ancient, Byzantine, Georgian. Traditionally, there have been concerts devoted to solemn dates and memory of eminent personalities, concerts of young performers, including charitable art events.

Keywords: choral assembly, cultural values, artistic groups.